

8. koncert

sobota, 29. oktober 2016, ob 20.00

Predkoncertni pogovor ob 19.00

Gostje pogovora: Pasquale Corrado, Lojze Lebič in Ivan Fedele
Slovenska filharmonija, Dvorana Marjana Kozine

Mudrā

Ivan Fedele (roj. 1953)

Immagini da Escher (2005)
za flavto, klarinet, klavir,
tolkala, violino in violončelo

Ex Novo Ensemble

Daniele Ruggieri – flavta
Davide Teodoro – klarinet
Aldo Orvieto – klavir
Dario Savron – tolkala
Carlo Lazari – violina
Carlo Teodoro – violončelo

Pasquale Corrado – dirigent

Lojze Lebič (roj. 1934)

Barvni krog (2008)
za flavto, klarinet, pozavno,
tolkala, klavir, violino
in violončelo

Aleš Kacjan – flavta
Jurij Jenko – klarinet
Žan Tkalec – pozavna
Dario Savron – tolkala
Aldo Orvieto – klavir
Maja Rome – viola
Carlo Teodoro – violončelo

Pasquale Corrado – dirigent

Ivan Fedele

Mosaïque (2008)
za violino in sedemnajst
izvajalcev

I. Con impeto
II. Intensamente
III. Elettrico!

Francesco D'Orazio –
violina solo

Aleš Kacjan – flavta
Matej Šarc – oboa
Davide Teodoro – klarinet
Jurij Jenko – basovski klarinet
Paolo Calligaris – fagot
Metod Tomac – rog
Franc Kosem – trobenta
Žan Tkalec – pozavna
Matevž Bajde – marimba
Dario Savron – vibrafon
Urška Križnik Zupan – harfa
Aldo Orvieto – klavir
Janez Podlesek – violina
Carlo Lazari – violina
Maja Rome – viola
Carlo Teodoro – violončelo
Miha Firšt – kontrabas

Pasquale Corrado – dirigent

odmor

Pasquale Corrado (roj. 1979)

Pulse (2013)
za flavto, klarinet, klavir,
tolkala, violino in violončelo

Ex Novo Ensemble
Daniele Ruggieri – flavta

Davide Teodoro – klarinet
Aldo Orvieto – klavir
Dario Savron – tolkala
Carlo Lazari – violina
Carlo Teodoro – violončelo

Pasquale Corrado – dirigent

Ivan Fedele

Mudrā (2013)
za flavto, klarinet, basovski
klarinet, rog, trobento,
pozavno, tolkala, klavir,
dve violini, violino, violončelo
in kontrabas

Ex Novo Ensemble
in Slowind z gosti:

Daniele Ruggieri – flavta
Davide Teodoro – klarinet
Jurij Jenko – basovski klarinet
Metod Tomac – rog
Franc Kosem – trobenta
Žan Tkalec – pozavna
Matevž Bajde – tolkala
Aldo Orvieto – klavir
Carlo Lazari – violina
Janez Podlesek – violina
Maja Rome – viola
Carlo Teodoro –
violončelo
Miha Firšt – kontrabas

Pasquale Corrado – dirigent

Ivan Fedele (roj. 1953)

Immagini da Escher (2005)

za flavto, klarinet, klavir, tolkala, violino in violončelo

Še ena skladba, ki se ukvarja s transformacijo; predlog drugačnega gledanja na isto realnost, igra ogledal, v kateri vsak predmet prevzame nove in drugačne oblike ter prostorske predstave. Prepustimo besedo avtorju:

„*Skladbo* Immagini da Escher (Escherjeve podobe), *kot tudi že prej skladbi* Ali di Cantor/Cantorjeva krila (2003) *in* Archipelago Möbius/Möibusov arhipelag (2004), *so navdahnili matematično-geometrično-figurativni principi. Escher se je veliko posluževal Möibusovih geometričnih predstavitev (še posebej njegovega slavnega 'traku') za udejanjanje paradoksalnih multidimenzionalnih podob, katerih začetek in konec se ne zdita več koncepta v prostorskem smislu, pač pa sta bolj zamejena z razsežnostjo časa. Na nek način so predhodnik teh prikazov fraktali, ki jih Escher ustvarja z metageometrijskimi prikazi, pri katerih se pogosto 'veliko' zrcali v 'malem', prav kot je često posamezna podrobnost zrcalo celote. Iz teh predpostavk skladba, nastala kot glosa Möibusovemu arhipelagu, zajema bogate in številne vire navdiha, ki prevajajo geometrično-figurativne pomene v estetsko-poetično dimenzijo zvoka, njegove 'genetske' sestave in širše strukturalne organiziranosti.*”

Snov, iz katere je narejena skladba *Immagini da Escher*, je dejansko ista kot pri *Archipelago Möibus*. Toda njene molekule so pomnožene v večni igri odsevov in refrakcij. Prav tako je tudi njena zunanja struktura pretresena in obdelana z novimi

postopki, ki se za razliko od originala prepletajo in preobračajo. Tako, kot če bi hoteli z Escherjem reči, da lahko svet beremo v katerikoli smeri in da lahko logiko vzroka in posledice kadarkoli ovržemo.

Prvo orodje tovrstnega procesa je razširitev zasedbe, ki iz kvarteta v sestavi klarinet, violina, violončelo in kontrabas preide v sekstet, v katerem lahko zaznamo tri due, ki se kombinirajo med seboj: dve pihali (flavta in klarinet), godali (violina in violončelo) ter dva resonančna instrumenta (klavir in vibrafon). S tem, ko ohrani notni zapis za tri instrumente, ki so v obeh ansamblih isti, skoraj nedotaknjen, Fedele razširi zvočni prostor s flavto navzgor, z obema klaviaturama pa navzdol ter vse naokoli. Če ponovno citiramo avtorja:

„... *iz njihovega zlitja, kakor tudi iz dezintegracije nastaja dialektika kompozicije, ki je zasnovana kot stalno nastajanje in je dejansko brez začetka in konca, niz trenutkov v neprekinjenem toku, ki jim skladatelj od časa do časa nameni svojo pozornost.*”

Oblika se na zunaj artikulira v sedmih delih skladbe, ki se cepijo drug na drugega brez prekinitve psiho-perceptivne kontinuitete, in ki postavijo na glavo shemo formalnih otokov *Arhipelago Möibus*. Sledje stavkov: *Scintillantel/Iskrivo, Calmo con increspature.../Mirno z razpokami ... , Tracce fulminee.../Sledi strele ...* (pulzacija je tukaj veliko hitrejša kot v prvi inačici), *Arc-en-ciel/Mavrca* (nenavadna transformacija violončelovega sola v čudovit trio z violino in klarinetom), *Tracce nell'aria come solchi abissali.../Znamenja v zraku kot globoke brazde ... , Cadenzando.../Kadencirajoče ... , Vulcanico!! Vulkansko!*

Claudio Proietti

Lojze Lebič (roj. 1934)

Barvni krog (2008)

za flavto, klarinet, pozavno, tolkala, klavir, violo in violončelo

Barvni krog za sedem izvajalcev je nastal spomladi leta 2008 na pobudo Pavla Mihelčiča, umetniškega vodje odlične slovenske komorno-glasbene skupine MD7.

Nekatere značilnosti dela je razbrati že iz naslova:

- v obliki, ko se sicer enostavno delo členi v tri enote tako, da obe mirni, zunanji, zaokrožata dramatični in hitri srednji del,

- v izrazu, kot iskanje ravnotežja med zvočno barvnostjo in glasbenim doživljanjem,

- v tehniki zvočnega razvijanja, preoblikovanja ter instrumentalnih predelav, kdaj virtuosno, drugič lirično, v nekaterih odsekih strogo nadzorovano, v drugih svobodnejše. Ali z besedami skladatelja: „... *pri tem delu sem – pa naj se sliši protislovno – v prostor, ‘konsonančne atonalnosti’ oblikovno pregledno povezal sedem barvno ter zvočno-izrazno zelo različnih instrumentov /.../ tudi predlagana razporeditev izvajalcev pri izvedbi v krog je del naslova ...*”

Ivan Fedele

Mosaïque (2008)

za violino in sedemnajst izvajalcev

Ob krstni izvedbi na festivalu Festival de Radio France et Montpellier Languedoc-Roussillon leta 2008 je avtor povedal: „*Mozaik sem napisal za Francesca D’Orazia, ki je želel, da skladbo za violino solo z*

naslovom Viaggiatori della notte (Popotniki noči op. p.) iz svojega repertoarja priredim za koncertno izvedbo. Viaggiatori della notte je skladba izpred petindvajsetih let in je torej ne samo kronološko, temveč tudi konceptualno oddaljena od estetike moje aktualne glasbe. Po daljšem razmisleku, med katerim sem naštel več razlogov proti, kot za, sem vendarle sprejel izziv, ki me je kljub vsemu očaral!”

Še en povratek v preteklost več, še eno poglobljanje v dovršen organizem, iz katerega naj bi ustvaril nekaj drugega. Le da gre v tem primeru za vzpostavitev dialektičnega odnosa med daljno preteklostjo in sedanjostjo, k čemur Fedele pristopi kot ‘skladatelj – arheolog’. Originalni zapis za violino solo uporabi kot osnutek za obsežnejšo figuro in poskuša iz te zasnove sklepati o kompleksnejši podobi s celostnim pomenom v okvirih svoje lastne poetike tega trenutka.

Forma *Mosaika* obdrži originalno delitev na tri dele skladbe *Viaggiatori della notte*, ki ji doda samo uvod v prvi stavek in kratek insert v tretjem delu; oba sta izključno orkestralna.

V prvem stavku (*Con impeto/Energično*) se solistični part oddalji od izvornega z drobnimi premiki za oktavo, na orkester pa prenese nekaj figur, ki so v osnovi tvorile neke vrste virtualno polifonijo. Na ta način se vzpostavi realna polifonija, ki okrepi svoj semantični pomen. V drugem stavku liričnega značaja (*Intensamente/Intenzivno*) je violinski part praktično nespremenjen. Razplete se znotraj orkestralne snovi, strukturirane okoli omejenega števila frekvenc v srednjem

registru, glede na katerega violinska linija prevzame barve in harmonski pomen, ki tečejo drugače. Po avtorjevem mnenju „gre za neke vrste mobilne glasbene vilice, ki nudijo ‘hrbtenico’ in za formalno usmerjenost Viaggiatori della notte predstavljajo metaforo organizma v ekspanziji, organizma, ki se rodi, razvija in zapre svoj življenski krog.” V tretjem stavku (*Elektrico!/Električno!*), se vročični figurálni artikulaciji violine, ki potuje v smeri med noto in alikvotnim tonom, torej od ‘črnega’ do ‘belega’ postavi nasproti orkestrska linija. Živahnost solističnega parta sloni na zelo počasnem harmonskem glissandu od nizkega do visokega registra, ki po sliki, ki jo sugerira komponist in ki je enaka tisti, uporabljeni za *Flug*, prečka ‘platno’ tega stavka kot ‘rez’ *Fontane*, s čimer paradoksalno prenese pozornost virtuoznega elementa na simbolični element, ki ga izvajajo tutti.

Claudio Proietti

Pasquale Corrado (roj. 1979)

Pulse (2013)

za flavto, klarinet, klavir, tolkala, violino in violončelo

Zaradi česa je fenomen – bodisi človeški ali naravni – tako enkrat in nepredvidljiv? Je to norost? Sreča? Če nič ne uide strogim zakonom Narave, zakaj se še vedno zgodi, da posamezniki ravnajo in se odzivajo nepričakovano in s tem spreminjajo potek dogodkov? Nekateri za to krivijo misterij, drugi vidijo odgovor v Božjih rokah, ki puščajo človeka v lastni bedi. Meni je za to vseeno, saj v ospredju mojega raziskovanja niso vzroki tega

dogajanja, pač pa jaz sam; v iskanju dejanja na izvoru preloma: Utrip.

In prav to poskušam opisati z uporabo jezika glasbe. Ena sama molekula povzroči sosledje iracionalnosti. Moj cilj je, da s pomočjo instinkta svoje roke analiziram estetiko v pulzu nahajajočega se anti-logičnega in paradoksalnega. Torej ta skladba opisuje nestabilnost trenutka, ki generira prekinitve normalnosti.

Pulse je skladba, ki raziskuje poljubnost norosti, kot drobec časa, ki ne prestavlja konca, pač pa nasprotno, začetek nečesa novega; kretnjo, ki sprošča energijo, eno samo celico, ki oddaja čisto svetlobo, ki sveti na vse mogoče strani, nestabilno in naključno (a morda samo na površini).

Pasquale Corrado

Ivan Fedele

Mudrā (2013)

za flavto, klarinet, basovski klarinet, rog, trobento, pozavno, tolkala, klavir, dve violini, violo, violončelo in kontrabas

Mudrā je sanskrtski izraz z mnogimi pomeni, povezanimi med seboj: pečat, znak, simbol, simbolna kretnja. V zgodovini njegove rabe je izraz prehajal iz funkcije vsakdanjega jezika gestike v ‘eksperiment simbolične komunikacije’ v umetniškem okolju in se nadalje preoblikoval iz figurativne ikone v ‘obredni element’. *Mudrā* je tudi naslov, ki se odlično prilega nizu poetičnih in estetskih zahtev, značilnih za velik del moje glasbe, ki je nastala v zadnjih letih. V njej sem praktično opustil pripovedno dimenzijo prejšnjega obdobja, ko so imele figure vlogo oseb neke abstraktne

zgodbe, in raje prepustil času, da odstre intimno naravo zvočnih aglomeratov, ki so pred poslušalca postavljeni kot zvočne skulpture. Zvočne skulpture v svoji globalnosti obstajajo ne glede na časovno razsežnost, preko nje pravzaprav odkrivajo svojo naravo. Njihovo naravo in njene skrivnosti tako rekoč razkrivajo različne perspektive oziroma bolj ali manj parcialne osvetlitve, ki so lahko intenzivne ali barvite, in ki kažejo njena svojstva: obris snovi, gladkost ali nagubanost površine, transparentnost ali gostota materije, pa še igra spreminjajočih se senc glede na naklon svetlobnega snopa, ki jo obliva, ali glede na perspektivo. Kompozicijski proces na ta način raje izbira formalno prakso, vezano na *anamorfozo* kot na *metamorfozo* in pripadajoče tehnike, ki sem jih začel preizkušati leta 2005 v skladbi *Immagini da Escher*.

Mudrā je sestavljena iz treh delov, tako imenovanih treh 'skulptur'. Čeprav so različne narave, vse tri razkrivajo 'obredni značaj', ki poudarja ne samo njihova svojstva in esenco, temveč tudi občutljivost percepcije. *Mudro* sem napisal za Ensemble Namascae; njim in prijatelju Williamu Blanku sem jo tudi posvetil.

Ivan Fedele